

# Реферат на тему: "Життєвий і творчий шлях Вороного Миколи Кіндратовича"

**Микола Вороний**

## РЕФЕРАТ

на тему:

Життєвий і творчий шлях

Вороного Миколи Кіндратовича

Псевдонім і криптонім — Арлекін, Віщий Олег, Номо, Sirius, Кіндратович, Микольчик, М.В., К-ич М, М-У-ко та інші; 24.XI (6.XII) 1871, Катеринославщина (тепер Дніпропетровщина) — 7 .VI. 1938) — український поет, театрознавець, перекладач.

Народився в сім'ї ремісника. Батько — К. П. Вороний походив з кріпаків, мати — О. Д. Колачинська — з роду освітнього діяча 17-18 століття, ректора Київської академії П. Колачинського. Навчався в Харківському реальному училищі, пізніше — в Ростовському реальному училищі, звідки був виключений за зв'язки з народниками, читання і поширення забороненої літератури.

Три роки перебував під наглядом поліції із заборобою вступати до вищих навчальних закладів Росії. Продовжував навчання у Віденському і Львівському університетах (філософський факультет). У Львові зблизився з І. Франком, який справив великий вплив на формування його світогляду, літературно-естетичних поглядів.

Працював бібліотекарем і коректором Наукового товариства імені Шевченка, режисером українського театру товариства "Руська бесіда", в редакції журналу "Життя і слово", де вів рубрику "Вісті з Росії". Допомігав І. Франкові у виданні газети "Громадський голос" і "Радикал", деякий час був неофіційним редактором журналу "Зоря". З 1897 — актор труп М. Кропивницького, П. Саксаганського, О. Васильєва та інших, 1901 залишив сцену і служив в установах Єкатеринодара, Харкова, Одеси, Чернігова.

В 1910 році оселився в Києві, працював у театрі М. Садовського, викладав у театральній школі. Жовтневої революції Вороний не сприйняв і в 1920р. емігрував за кордон. Жив у Варшаві, де зблизився з польськими письменниками Ю. Тувімом і Л. Стаффом, невдовзі переїхав до Львова. Викладав в українській драматичній школі при Музичному інституті імені М. Лисенка, деякий час був директором цієї школи. Після повернення в Україну (1926) вів педагогічну і театрознавчу діяльність. Перші поетичні твори написав ще навчаючись у Харківському реальному училищі. Друкуватися Вороний почав у 1893 (вірш "Не журишь, дівчино").

Публікувався в періодичних виданнях "Зоря", "Літературно-науковий вістник", "Засів", "Дзвін", "Сяйво", "Рада", в антологіях, збірниках, декламаторах початку 20

століття: "Акорди", "Українська муза", в альманахах "Складка", "За красою", "Дубове листя", "На вічну пам'ять Котляревському", "Багаття" та інших. У 1901 в "Літературно-науковому вістнику" опублікував відкритий лист програмного характеру, де закликав письменників до участі в альманасі, "який змістом і формою міг би хоч трохи наблизитись до нових течій і напрямів сучасних літератур".

У виданому ним альманасі "З-над хмар і долин" (Одеса, 1903) поряд з модерними поезіями були представлені твори поетів, що гостро виступали проти декадансу, "чистого мистецтва" та інших течій у літературі і мистецтві, — І. Франка, П. Грабовського, Лесі Українки, М. Старицького, В. Самійленка та інших. Перша збірка Вороного "Ліричні поезії" вийшла 1911 у Києві. Вірші її були сповнені музикальності, свіжості образів. У наступній збірці "В сяйві мрій" (1913) Вороний іде шляхом певної естетизації, самозамилування ліричного героя. Поезія Вороного дедалі глибшає змістом, порушує загальносвітові теми, філософські питання ("Мандрівні елегії"). Він одним з перших вводить у лірику тему міста, переймає ряд традиційних мотивів європейської поезії, де протиставляється поетична одухотвореність і буденність, утверджує нестримне прагнення людини до краси, світла, досягнення космосу ("Ікар", "Сонячні хвилини"), розкриває трагізм духовної самотності (цикл "Осокорі").

Орієнтована передусім на читача, вихованого на кращих зразках світової літератури, поезія Вороного була, за висловом О. І. Білецького, "явище високої художньої цінності" (В книзі: Вороний Микола. Поезії. К., 1929, с.32).

Творчість Вороного знаменує розрив з народницькою традицією, їй притаманна різноманітність метричних форм і строфічних побудов. Тяжіння до модернізму не перешкоджало Вороному писати твори, пройняті щирою любов'ю до народу, шаною до його кращих синів ("Краю мій рідний", "Горами, горами", "Привид", вірші, присвячені Т. Шевченкові, І. Франкові, М. Лисенкові).

Водночас створює поезії, в яких висміює національну обмеженість, псевдопатріотизм, його антигуманістичну, аморальну сутність ("Мерці", "Молодий патріот", "Старим патріотам").

Вороному належить ряд мистецтвознавчих ("Пензлем і пером") і театрознавчих розвідок ("Театральне мистецтво й український театр", 1912; "Театр і драма", 1913, в якій виступає прихильником системи Станіславського; "Михайло Щепкін", 1913; "Український театр у Києві", 1914; "Режисер", 1925; "Драматична примадонна", 1924 — про сценічну творчість відомої актриси Л. Ліницької).

Вороний — автор ряду літературознавчих статей, театральних рецензій. У спадщині Вороного значне місце посідають переклади й переспіви з інших літератур. Репресований у 1934 році.

Розстріляний 7 червня 1938р. Архів Вороного зберігається в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка АН України.

\* \* \*

Щодо творчості М.Вороного, то хотілося б розглянути для прикладу проблему історичної пам'яті народу в поемі "Євшан-зілля"

В усі часи передові уми людства були переконані, що без минулого нема майбутнього. Це насамперед стосується України, яка пройшла тернистий шлях до своєї незалежності. Історія — це життєвий корінь, на якому тримається нація, народ. "Яке коріння, таке й насіння", — твердить народна мудрість. Геніальний Шевченко в посланні "І мертвим, і живим..." з болем у серці звертається до своїх сучасників із закликом звернути погляди у минуле, вивчити справжню історію, спитати себе: "Ким? За що закуті?.."

Миколі Вороному, тонкому лірику, поету-романтику, не менше болить доля зневаженого краю, окраденого люду України. Страдницький образ підневільної, рідної поетові землі гарячим струменем проходить через усю його творчість. Не може примиритися зболена душа поета, що "... люди — невільники німі, на їх устах печать". Не коритися долі, а боротися

За Україну,

За її долю,

За честь і волю,

За народ! —

таке творче кредо Вороного-патріота.

І в повній мірі воно розкривається в одному з найпрекрасніших творів поеми "Євшан-зілля", написаній наприкінці минулого століття.

Взявши за основу літописну легенду про сина половецького хана, якого взяв у полон з ясирем князь Володимир, автор переосмислив її в науку своїм сучасникам, "котрі вже край свій рідний зацурали, занедбали". Відірваний від привільних половецьких степів, юнак звекає до чужих розкошів, звичаїв. Переродилося, зачерствіло його серце, вмерло в ньому рідне слово, стерлися з пам'яті мамині пісні колискові і мудрі батьківські повчання. Ким ти став, юначе? Деревом без кореня, пташиною без крил, сонцем без тепла. Що чекає тебе в майбутньому? Сите, безтурботне життя у княжих палатах, бойові походи з ворожим військом у рідні землі і, ймовірно, кров матері на твоєму мечі. Бо хіба можна чекати чогось іншого від людини без пам'яті і душі?!

Посланець від батька співає йому пісню вільного краю, але ніщо не вражає юнацького серця:

Там, де пуста замість серця,

Порятунку вже не буде!

Здавалося ніякі ліки не зарадять, не допоможуть. Та ось старий гудець виймає з-за пазухи жменьку сухого зілля зі степу євшан-зілля. Пахощі гіркого полину вдарили в груди, вогнем пронизали серце невільника. І промайнув перед очима "рідний степ широкий, вільний", постав у пам'яті нещасний батько. Зануртувала кров, прокинулось найдорожче, найсвятіше почуття — любов до рідного краю.

Краще в ріднім краї милім

Полягти кістками, сконати, Ніж в землі чужій, ворожій В славі й шані пробувати! — вихоплюються з його уст віщі слова, які міг би пророкти хіба що сивий мудрець. Тепер

ніякі перешкоди не зупинять юнака на шляху до "рідного степу", до "краю веселого". Його кличе голос крові, голос матері-землі. І повертається він до свого роду не приспаним рабом, а вільним гордим орлом. Радіє поет, радіємо й ми, бо син прилинув до змучених чеканням батьків, щоб стати їм надійним оборонцем.

Але поету боляче, бо таких синів мало залишилося на його Україні:

Україно! Мамо люба!

Чи не те з тобою сталося?

Чи синів твоїх багато

На степах твоїх лишилось?

Ні, небагато, бо деякі відцурались роду, неньки-Вітчизни, заховали любов і жаль до неї на дно своїх черствих сердець. Бракує їм "тієї сили, духу, що зрива на ноги", що веде до борні проти неволі. Немає кобзарів, "що співали-віщували заповіді благородні". Як пробудити у дітей дух непокори, дух свободи? Яким зіллям-приворотом прихилити їх до рідного лона? Такими болісними питаннями закінчує поему Микола Вороний.

Що відповісти поетові нам, дітям двадцятого століття? Адже проблеми, порушені у творі, актуальні для кожного народу, у якого були чи є і нині свої яничари і манкурти. Зараз ми пізнаємо правдиву історію України. Були у ній часи козацької звитяги і рабського плазування, високих духовних злетів і морального падіння, фізичного винищення й національного відродження. Сьогодні євшан-зіллям для нас є невичерпне джерело народної пісні, правдиве слово справжніх синів і дочок древнього народу — безсмертного Кобзаря, вічно живого Каменяра, полум'яно ніжної Дочки Прометея, розстріляних, але нескорених сурмачів двадцятих, "блудних синів по всьому світу, окрилених "шістдесятників", прозрілих співців наших днів. Потрібно лише не боятись гіркого присмаку чудодійного євшан-зілля, бо воно очистить наші душі від скверни і бруду, освятить добром і любов'ю. Вірю, що збудуться виплекані серцем надії і сподівання Шевченка-пророка:

І забудеться срамотна

Давня година,

І оживе добра слава,

Слава України.

Використана література:

\* Василь ЯРЕМЕНКО. Українське слово. — Т. 1. — К., 1994.